

DISPUTATIO PHILOSOPHICA

Exhibens

THEOREMATA

Quædam

MISCELLANEA.

Quam

Auspice & Duce S.S. Triade,

In Regia Academia CHRISTINÆA

SUB PRÆSIDIO

Viri Reverendi & Præcellentissimi,

D. M. GEORGII ALANI.

Physi: & Botan. Professoris celeberrimi, Præceptoris
& Promotoris quovis observantiæ & honoris
cultu statem devenerandi,

*Placida Philosophantium censura liberalis exerci-
tij ergo libens lubensq. submittit*

AXELIUS ANDRÆ K. BOTH:

S. R. M.tu Stipend.

Addiẽm 7 Novemb. in Auditorio Majore horis consuetis.

Scaliger Exerc. 308.

Sicuti lapidum collisione ignis: Ita ex disceptationibus elicitur veritas. Quia
egomet mecum sæpe, diu multum nisi pugnem: infeliceiter cædet mihi. A
Magistro igitur plus excitamur. At adversarius sua vel pertinacia, vel sa-
pientia mihi duplex magister erit.

A B O Æ,

Excudebat Petrus Wald / Acad. Typogr. 1646.

Almae Reverenda in Christo Patri,

D. M. ISAACO ROTHOVIO,

*Dioeceseos Aboensis Episcopo digniss. Regiae
itaque Academiae Procancelario eminentiss.
Patrono suofaventiss.*

MAGNIFICO DOMINO RECTORI,

Reverendo & Praclariss. Viro,

D. M. MARTINO STODIO,

*Lingg. Orientalium Profess. P. Pastori in Funda-vi-
gilantiss. evergetae propensiss.*

Nec Non.

Viris Reverendis, Clariss. Venerandis, Doctiss. & Prudentiss.

**D. M. ERICO MATTHÆI, Praeposito in Bothnia & Pastori
in Pedersföre graviss.**

**D. M. THOMÆ FLORINO, Praeposito & Past. in Waza
meritissimo.**

**D. ANDREÆ REMPE, Past. in Lapfjerd benè merito, Pa-
tri colendissimo.**

**D. ISAACO BRENNERO, Past. in Stoor Kyro impigerri-
mo.**

**D. JOHANNI STALLBOHM, Teloniorum in Bothnia
Flori accuratissimo.**

**Dñs. Favitoribus, Patri & Benefactoribus promptissimis
Exercitium hoc quaecunq; Philosophicum, submissè
severenter & officiosè litata.**

A. Respons.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION
500 5TH AVENUE
NEW YORK 17, N.Y.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION
500 5TH AVENUE
NEW YORK 17, N.Y.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION
500 5TH AVENUE
NEW YORK 17, N.Y.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION
500 5TH AVENUE
NEW YORK 17, N.Y.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION
500 5TH AVENUE
NEW YORK 17, N.Y.

THEOREMA I.

Philosophiam S. Theologiæ contrariari falsum est.

FUERE quondam & sunt etiamnum Philosophiæ of-
fenses & rosores quam plurimi. Mater ea audit hæ-
resium; Philosophi, Patriarchæ hæreticorum:
Mimi in exprimenda veritate: Superbi & rixosi:
mali pietatis doctores & quid non? tota ad inferos
relegatur, nec solum non utilis sed & pernitiōsa planè
censetur, nulla fermè alia de causa, quam quod in non-
nullis videatur S. Scripturæ impugnare decreta. Scom-
mata v. hujusmodi facile profligabit, qui considerave-
rit Philosophiam, ut & alia cumulatè divinitus nobis
concessa, donum Dei esse inter cætera præstantissi-
mum. Insigne naturæ ornamentum & perfe-
ctionem hominis eximiam, non ex vitiorum & igno-
rantia lacunis derivatam; sed ipsissima imagine divinâ
ejusq; reliquijs depromptam. Unica duntaxat est
veritas, non duplex, non multiplex. Dei vox est, si-
ve per Naturam sive Scripturam ad nos fiat. Deum
proinde sibi contrarium statuere ejusq; decreta contra-
dictoria nonne impium foret? Quid? quod Theolo-
giæ maxime inserviat operamq; præstet & usum exi-
mum; Ingenium Theologi in percipiendo S. do-

gmate reddet expeditum; in confirmando accuratum; in defendendo & refutando acutum. Quis queso mihi explicabit terminos Philosophicos in contraversijs Theologicis penè infinitos? Quis ab injurijs hæreticorum scripturam vindicabit, textumq; Biblicum & quoad modum tractandi; & quoad res ipsas dextrè & scitè declarabit, nisi Philosophiæ præceptis probe imbutus? Hinc & ignorantia Philosophiæ perniciosos nonnunquam in Ecclesiam introduxit errores & Schismata, quod ex Flacio, Kecher-
manno, Vorstio, eorumq; asseclis ad oculum patet. Philosophiam itaq; non magis Theologicis principijs contrariari quam Medicinæ, Jurisprudentiæ, facile videt, quicumq; a. præconceptis opinionibus liber est. Philosophiam a. intelligo sobriam & veram, in abstracto spectatam & ratione suæ essentia; Non fucatam & sophisticam, nec in concreto consideratam; contrarietatem eidem non apparentem; Sed quæ ad leges bonæ oppositionis legitime quadret.

II.

Habitus mentis organici non possunt citra jacturam a Philosophiæ & politioris literaturæ perceptione sejungi.

Sicuti alij sunt habitus qui sermonem dirigunt, alius qui intellectum informat; ita sua utilitate, imo necessitate defraudari non possunt, nec debent. Studiorum fines respice Eloquentiam & Scientiam, dabis hoc ultro. Illam præcipue juvant disciplina fermocinales; hanc rationalis. Nec nullus unquam

exitit, arbitror, disertus, qui vel loquendi vel dicendi facultate non fuerit perpolitus: Nec solidè hac tempestate doctus, quem ex agro Logico non quicquam decerpisse putes. Cum enim res sermone exprimenda & mente percipienda, infinita fere sunt; intellectus verò finitus; ne in cōcipiendo & eloquendo aberret, directione & rectificatione opus habet, quam præstant habitus isti instrumentales: Logica, Grammatica, &c.

III.

Lingvarum nulla nobis naturalis & congenita, sed usu & assuefactione paratur.

Confirmat id rerum merities Experientia. Sic infans qui in n. editullis Fenningiæ editus est, si deportetur in Sveciam, loquetur Sverice non Fennonice; si in Galliam, Gallice; si in Italiam, Italice. &c. Hinc Philosoph⁹ de Interp: cap. 2. & 4. Voces, inquit, significant ex instituto non naturā. Quicquid obvertat Plato. Deinde si lingua, quæ voces & notæ conceptuum, sint naturalia signa, apud omnes eadem erunt & idem significarent, naturalia quippe immutabilia; at Consequens manifesto falsum, E. & Antecedens. Psamitichi ergo Regis Ægypti cura & proba supervanea fuit, quæ pueros duos inter pecudes educari curavit, ut antiquitatem lingvarum & hominum exploraret.

IV.

Genuina tropi sedes nec in vocibus habetur
conjunctis, nec tota prædicatione; Sed in
dictionibus singulis.

Calvinianorum malignitas hanc progeniit con-
troversiam, qui impugnaturi TO REYON verborum
Cæne, tropum posuere in tota prædicatione & dicti-
onibus conjunctis, verum nulla negotio convellitur
thesis ista, partim ipsa tropi definitione, qui mutatio
est vocis (non vocum. non prædicationis & rerum)
nativa in alienam; partim distinctione tropi a figu-
ra, hæc in pluribus est dictionibus; is unicâ; partim
etiam ab Etymologia, notat n. tropus versionem &
mutationem, at ipsa prædicatione & extremorum combi-
natio verti non potest, cum non pendeat ab arbitrio no-
stro, sed potius ab immutabilitate ipsius Essentia. Quod
si improprietas aliqua ratione dispositionis prædi-
cationi insit, eam Calvinistico sensu explicare pretium
non est: verum illa saltem prædicationes infert in-
usitatas.

V.

Copulam parrem esse axiomatis talem quæ tro-
pum sustinere possit recte negatur.

Calvinianorum quondam non pauci affirmant;
Nostrates & Theolog. & Philoph. cum recte sen-
tientibus negant. Copula namq. non est pars mate-

rials propositionis, qua sola tropum sustinere potiss
est. Omnis siquidem materia enunciationis deumi-
tur ex duobus argumentis sive locis Dialecticis, in qua
deinceps resolvitur propositio; Sed copula non est ar-
gumentum, contra quam sentit Piscator, sufficienter
refutatus a Buschero Exercit. 1. sect. 9. Pars forma-
lis quodammodo dici potest vinculum, si non revera
sit. Nam per id proxime fit unio partium enuncia-
tionis & in formalitate ejus implicatur. Nequit
esse pars formalis (inquiunt non pauci) cum aggregatio
& collectio subjecti & prädicati in ejus vicem subeat;
Sed dubito, annon quemadmodum vocabula & notio-
nes partium materialium revocantur ad partes materia-
les; ita etiam vox & nota combinationem istam deno-
tans & exprimens (quæ certe alia non est quam copula)
eodem jure pars formalis censeripossit. judicium esto
pens alios.

VI.

Sicut Deo ob summam perfectionem non con-
venit syllogismus; ita brutis eundem tri-
buere absurdissimum foret.

Res expedita est. Deus noster gloriosus sapien-
tissimus est, imo ipsa sapientia & omniscientia, cui o-
mnia præsentia. Syllogisans v. non ita, unum quippe
ignotum ex alio per quendam discursum deducit, quod
mediæ perfectionis esse constat. Hinc subtilis Sca-
liger: Exerc. 365. sect. 8. Deus, ait, non disceptat,
non ratiocinatur, non proponit, non colligit, non
cum

cum alio confert, non ab ullo accipit. Bruta quod attinet, certum ea ut habitus, ita & discursu destitui. nec enim ijs inest vis illa anima, quae se movet ab effectibus ad causas investigandas & viceversa. Operationes v. quas edunt nobiliores & quibus decepti Valla, Vallesius Plutarchus & alij, non a ratione; sed alijs quibusdam principijs inferioris conditionis, formis nimirum particularibus, procedunt.

VII.

Ens in generalissimo suo conceptu principia habet & affectiones.

De Ente universalissimè spectato agit Philosophia prima, quod quamvis ab increato & creato praescindat; suis nihilominus stipatur principijs & affectionibus, alias Metaphysica non esset Scientia, nec suum objectum scientificè cognosceret & per demonstrationem. Per principia v. hic non intelliguntur Causae propriè sic dictae, ex quibus alias usitatè fit demonstratio; nec affectiones ex praedicamentis accidentium desumptae: Sed vel principia complexa, alias dignitates dictae, & axiomata demonstrationi ad absurdum deducenti inservientia; vel etiam rationes qualescunq;, quibus ceu causis affectionem de subjecto demonstramus a priori. Affectiones v. tales, sive rectius attributa, scientifica cognitio in genere requirit, quae licet realiter a subjecto, de quo demon-

stran-

*frantur, non determinentur, sed illud sub inadequatis
representet conceptibus; verè tamen per attributo-
rum modum de Ente prædicantur, eiq. superaddunt, nõ
positivum aliquod, sed vel negationem, vel respec-
tum, vel peculiarem aliquem statum.*

VIII.

Forma specifica non educitur e potentia mate-
riæ, sed a Generante una cum semine pro-
pagatur.

*Eductionem formarum tuentur Connimbricen-
ses, Complut: Ruvo, Zanardus, alijq; , sed non sine
lesione veritatis. Absurda enim est ea opinio, pro-
batissimisq; regulis adversa, missis interim alijs ra-
tionum momentis gratæ brevitatis ergò. Per poten-
tiam materiæ si intelligant particularem, quæ acci-
dens, absurdum est, substantiam, qualis forma, vel prin-
cipaliter produci ab accidente, quod non nisi in virtute
agit substantiæ; vel accidentis fieri conversione. Sin
universalem, quæ eadem cum materiæ, itidem absur-
dum, effectum nobilissimum, vidz. formam, a toto ge-
nere deteriore causa progenerari. Regula est, Gene-
rans genito communicat essentiam. Hac stan-
te, mutabit eductio. Communicatio quippe essentiæ non
est sine communicatione formæ, hæc pars principalis
Es potissima, qua sola posita, essentia ponitur; subla-
ta tollitur. Principium est. Impossibile est idem*

simul esse & non esse. *Contradicit eductio, generatio n. est introductio formæ, quæ post mortem generantis fieri potest. Idem ergo in quantum generat est, quatenus vero peremptum est & vita spoliatum, non est.* Sic plantæ, postquam semina protulerunt, generabunt, quamvis emortuæ, putrescæ, exsiccæ, vel alio quocunq; casu sublatae. In ovo formabitur pullus, gallo & gallina peremptis, mortua ergo generationi incumbens. Atq; sic erunt & non erunt. Par ratio in hominis est generatione. **Axioma Physicum est:** Principia non fiunt ex se invicem. *Evertit hoc ipsum eductio formarum ex materia. Quocirca ut axioma hoc & alia, quorum veritas inconcussa, salvetur, figmentum eductionis explorandum esto. Hinc traductio formarum redditur partim ex dictis probabilior; partim & tali ratiocinatione confirmatur.* Quicquid sibi simile generat secundum speciem, id formam quoq; specificam in generatione communicat. At omne generans generat sibi simile secundum speciem. E. Specificam etiam formam in generatione largitur. Major sua radiat luce, etiam Minor, Conclusio proinde verissima. Si v. quid desideretur pro confirmatione præmissarum, ipsi disputationis consilium reservatur.

IX.

Motus & quies conjunctim spectata, malè referuntur ad quodvis corpus naturale.

Dimittere namq; sensum, in ijs quæ sensibus manifesta sunt, & quærere rationes, infirmitas quædam intellectus est, teste Arist. 8. Phys. c. 3. tex. 22.

Quies quando unquam observata naturalis in sole, luna, adeoq; toto firmamenti exercitu? Sicuti ex adverso motus naturalis ipsius terræ quando? a quo notatus? Contrarium potius & natura & scriptura dicunt. Inter mobilitatem & motum dum distinguitur, nil nisi effugium mobile ostentatur, & affectio successiva in permanentem perperam mutatur.

X.

Cælum facere sine materia & forma, est totum Essentiale facere absq; partibus essentialibus.

Mirum proinde, quid Zabarellæ de Nat. cæli cap. 2. & seq. in mentem venerit, denegantis cælo & materiam & formam informantem. Recti⁹ multò Scaliger Exerc. 61. f. 1. & lib. 1. de plantis. Corpus sine materia est somnium sine somno, panis sine farina. Cælum sane est corpus naturale, non Spiritus; qui ergo materiâ & formâ spoliandum? Est quantum, est quale, quæ immediate insequuntur materiam & formam. Breviter: falsa hypothesis, auctoritasq; nuda, viro cætera doctissimo imposuere.

XI.

Lumen actus & perfectio esse nequit perspicui, quatenus perspicui.

De luminis essentia veteres varie senserunt, alij substantiam, alij ignem, alij effluxum corporis &c. existimarunt, sed falsò. Est qualitas quædam intentio.

malis a radio & luce promanans. est imago & species
ipsius lucis, quæ lucido corpori fixa inhaeret, lumen v. ab
eodem diffunditur. Sed nec actus est perspicui, ut
communis habet opinio. Effet n. sic pro ratione per-
spicui, non accidens sed substantia, absurdum.. Et
quid attinet lumen partem cōstituere perspicui, cum re-
vera sit perspicuum, siue actu illuminetur, siue non.

Quid? quod lumen non requiratur ex ratione mediij,
sed objecti visibilis: Ut experientia & exemplis
edocemur. Respectiva illa perspicui consideratio naturam absolute
sumpti evertit. Detrahit non detrahenda; apponit non apponenda.

XII.

Elementa invicem transmutari, alterari, gene-
rari propriè & corrumpi, figmentum est.

Secus qui sentiunt, experientiam pro transmu-
tatione identidem allegant; ad alterationis natu-
ram; ad contrarietatem dilabuntur. At Experien-
tia fallax est; revera nulla. Aquam quis vidit un-
quam in aerem resolutam? Aerem in aquam conden-
satum? ignem conversum in aerem? Et consequen-
ter. Subtilia sunt corpora aer & ignis, omnem pro-
inde sensum eludunt; aquam fortassis puram & ter-
ram videre possis, ast ubi illa? de pura proinde istorum
substantia iudicium sensuum nequit esse ullum..

Guttulæ quando ad fenestras adhærescunt, non aeris est condensatio, sed va-
porum. Aqua dum resolvitur in vapores, non in aerem. abit. Sic ignis sæ-
pe in aere apparet, non tamen illico ex aere. Alterationi dum insi-
stunt nil nisi principium petunt: hac adstructa, absurda

ad

*adstruuntur plurima. Inferitur in circulo natura
propriorum a subjecto separatio: contrariorum
compatibilitas simul in eodem subjecto, & quæ sunt
alia, quæ inde pullulant ubertim inconuenientia. Ex
natura contrariorum argutatio suis item scatet men-
dis. Hoc fundamento posito, facile evincetur, hominem
posse mutari in bestiam, adeoque in canes, feles, lupos, &c.
converti; venenum in hominem & vice versa. Hac
enim sibi invicem quodammodo sunt contraria. Ge-
nerationem quod attinet & corruptionem, ea nec
haberi potest in simplicibus hisce corporibus, mixtorum
ea affectio est. In tanta quanta initio creata sunt mole
perdurant, non generantur, nec alterantur, nec cor-
rumpuntur, nec transmutantur, quamlibet ita ali-
quando fieri videatur. Ut Entia, ita entium mutatio-
nes, non præter necessitatem multiplicandæ.*

XIII.

*Summum bonum est operatio animæ rationa-
lis, secundum virtutem optimam & per-
fectissimam, in vita perfecta, asserente Philo-
sopho. lib. 1. Eth. c. 7.*

*Diversa mortalium ingenia & studia, diversa e-
ducationes & conversationes, diversas genuere circa
presens theorema persuasiones. Dari quidem sum-
mum aliquod bonum. & ultimū in genere actionum hu-
manarum, inter eruditos constat, in quo v. illud formali-*

ter consistat non omnes æquè norunt. Sed missis ve-
terum deliramentis, quæ recensuisse, est refutasse: Vir-
tuosam actionem titulum mereri summi boni con-
stanter cum ipso assero Aristotele. Nec enim hic
bonum vestigatur absolute summum seu Theologi-
cum, quale De^o Opt. Max. nec pecunium, alienum &
instabile, qualia voluptas corporis, honor, divitiæ &c.
nec otiosum & theoreticum, ut sunt: nudus habitus
virtutis & idea Platonica: sed quaritur S. relatè &
Philosophicum seu civile, hominis proprium, per-
manens, actuosum & practicum, quod rectè finitur
& censetur actio; homo namq. ad desidiam natus non
est, sed ad rectè beatèq. vivendum. Unumquodq. enim
est propter suam operationem. Actio a. non cuiusvis &
quavis, sed hominis sive animæ rationalis, quâ talis,
per quam a brutis scernimur: Et quæ pro fundamento
agnoscat virtutem quamvis in genere, in summo gra-
du spectatam, summamq. perfectione, qualis quippe esse-
tus talis causa. Nobilissimum quid est Summum B. tale
ergò postulat principium. Virtute a. nihil præstantius,
nihil melius. Requiritur insuper vita perfecta,
quam exhibent ætatis maturitas & perfectio, tempo-
risq. diuturnitas & actionum continuatio: Efficitur
hinc ad S. B. essentiam non spectare bona externa
Corporis & Fortunæ, divitias sanitatem, robur,
pulchritudinem, honores &c. Sed instrumenta esse

& adjuncta ad actiones melius & commodius perficiendas: Ornamenta itidem S.B. splendori & decori apprimè inservientia.

XIV.

Virtus a natura non ineſt; ſed aſſuefactione & frequenti exercitio imprimis acquiritur.

Nullus namq; habitus (exceptis infuſis & ſpeciebus intelligibilibus) ab intrinſeca rei habituata pendet eſſentia E. nec virtus moralis. Deinde qua natura inſunt conſuetudine mutari non poſſunt: at virtutem interdum deviare & degenerare, palam eſt. Si deniq; naturalis eſſet virtus, omnes virtuoſi exiſterent, omneſq; virtuoſi pares; cum tn. pietas & probitas rara ſit in terris, iſtaq; virtus magis in hoc quam alio eluceſcat. Diligens proinde aſſuetudo, crebraq; virtutum actio, præcipua merito cenſetur cauſa virtutis acquirenda, id ipſa experientia vocisq; etymon demöſtrant abundè. Quamvis hic naturæ & institutioni nihil detractum velim, qua nonnihil præſtare poterunt; dubium tn. non eſt, quin infra frequens exercitium & conſuetudinem ſubſiſtant. De virtute loquor in actu completo & formali, non de qualicunq; virtutis inchoamento, rudimento & inclinatione, qua ratione conſiderata, naturalem eſſe ambabus largior manibus.

Justitia punitiva in irrogandis poenis Arithmetica servat proportionem, non Geometricam.

Quid proportio Geometrica vel Arithmetica, ex Mathematicis habetur; hic in Ethicis quid simile occurrit, quod proinde terminis inde desumptis commodius exponitur. In justitia distributiva, quae circa bona & mala, h. e. pramia vel onera distribuenda occupata est, Geometrica proportio locum habet. Cum n. res distribuenda sint communes Reip. partibus seu civibus, secundum proportionem quae concurrunt ad totius constitutionem, legitime institui nequit distributio, nisi qui vis pro ratione functionis, dignitatis & meriti, consequatur quod sibi debetur. At altera species justitiae particularis, commutativa dicta, consistit in proportionem Arithmetica, nulloq. habito respectu ad personae dignitatem & eminentiam, aequalitatem primo & per se spectat ipsarum rerum. Ex his manifestum poenarum inflictionem non pertinere ad primam speciem, & sic consequenter nec supplicia irrogari juxta proportionem Geometricam. Cum non sint quid ejusmodi quod distribui possit, sicut pecunia publica, honores, dignitates &c. quae quia communis sunt, inter cives etiam partiuntur pro persona cujusq. dignitate in Republ. poenae v. non ita. Deinde

de, quod distribuendum est id naturā prius est, quibus
tribuitur partibus, E. c. praeda ab hostibus capta &c.
quis v. id de poenis assereret? quasi cumulus quidam re-
servat^{us} sit suppliciorum, ex quo deprompta facinoroso-
rum gregi distribuuntur, non secus ac aliud commune.
Summa: diversa pœnarum irrogatio non ex collatione
multarum personarum delinquentium inter se depen-
det, quod Geometricæ est proportionis; sed diversa
delicti ratione, cui poena exacte nullo ad personam, nisi
per accidens, habito respectu, conformatur. Gravius
punitur, qui magis deliquit; mitius, qui minus. Gravi-
tas v. & levitas delicti ex animo & intentione esti-
matur agentis & alijs quæ ad actionem Ethicam con-
currunt.

XVI.

Ad nuptias liberorum legitimas parentum con-
sensus non solum de honestate; sed & de
necessitate requiritur.

Et Sacrae literæ id præcipiunt, Exod. 34. 16. Deut.
23. Jer 29. 6. Syr. 7. 27. &c. Et ipsa natura dicti-
tat: honorandi sunt parentes, ergo consensus illorum
in re tam seria requirendus. Exempla itidem de-
monstrant. Abrahami Gen. 24. 3. Isaaci Gen. 29. 19.
Raguelis Tob. 8. 15. Samsonis Jud. 14. 3. Et infinita
alia. Parentum v. nomine veniunt, non naturales
saltem, sed & qui naturalium loco sunt; & quidem ta-

les qui liberis, bene cupiunt; nec ex avaritia & morositate aliqua, vel alio quovis futile pretextu, legitimam conjunctionem impediunt.

XVII.

Ab imperij maiestate non planè arcendæ sunt foeminae.

Bodinus scriptor Gallicus totus in eo est, ut Gynæcocratiā explodat; sed frustra. Certissimum quippe illud Senecæ Epist. 3. Nulli virtus præclusa, omnes admittit, nec censum, nec sexum eligit. Est femina capax virtutis heroica, quidni & imperij? quod profundamento virtutem agnoscit. Quæ certè tela non imbellia pro imbelli sexu, ut habet Lipsius lib. 2. pol. cap. 3. minus principalia sexus obstacula non difficulter evertunt. Accedunt præterea exempla tum sacra, tum profana, ex quibus, quid juris in re sit, sapius addiscimus. Debora magna cum laude populum rexit judaicum. Semiramis totam subegit Asiam, Babylonemq; condidit. Elizabetha Anglica, Margareta Danica, Regina Austri, Amazones, Phile, Zenobia, Pulcheria, Isabella, Et alia sceptro dignæ extiterunt. Infans ergo furentius bone vir (Casi sunt verba Sphære civit. lib. 1. cap. 3.) qui odio in unam foeminam excitatus monstruosum regnum foeminarum doces, hoc animum discere, quod in foeminis imperfectio humoris, non sit in illis defectio virtutis. Molliores sunt viris fortè corpore, at viris virtute non sunt secundæ. Si illis sceptrum natura dedit, ear regnum negas? Si splendore virtutis te multum superant, cur debitum & officium non persolvīs? Hæc tñ. observanda in regno potius hereditario, quam electivo.

Prin-

Princeps non est supra leges, siue non est planè
Solutus legibus.

De iure Divino, naturali & Gentium cōtroversia
non est; sed de civilibus legibus, quæ adhuc in dupli-
ci sunt differentia, monente Hornejo lib. 4. Eth. cap. 8.
aliæ n. feruntur certæ alicui societati & collegio specia-
liter: aliæ toti cōmunitati ob rationes, quæ & principem
& subditos concernunt. Quantum ad priores non obli-
gatur princeps, cum rationes legis latæ ad eum extendi
non possint: posterioribus v. obligari congruum æquitati
est, si non quoad vim legis Coactivam, quæ poenæ
imperat; hæ enim ipsius auctoritate delinquentibus
irrogantur: Saltem quoad Directivam, quæ, si non
leges a se latas servat princeps, peccare dicendus est.
Juxta illud: Quod tibi non vis fieri, alteri ne fece-
ris. Et turpe est si principale membrum non con-
gruat cum toto in ijs quæ communia sunt, & ad totius
incolumitatem & utilitatem spectant. Quamvis
non diffitendum cum Hornejo ex Thoma, dignita-
tem & Majestatem principis hanc obligationem
efficere jure meritoq. proportionalem. Tan-
tùm hac vice leviter delibasse pro ra-
tione instituti sufficiat.

Deo, qui lex æternæ, sit gloria, laus & honor
in sempiterna secula. Amen.

C O R O L L A R I A.

I.

- An relatio prædicamentalis sit Ens reale? Aff.
II. An totum realiter differat a partibus suis simul sumptis & unitis? Neg.
III. An visio fiat per emissionem radiorum ex oculo? Neg.
IV. An sensus circa objectum proprium erret? Neg. D.
V. An aqua simul cum terra globum constituat? Aff.
VI. An fœdera jungere liceat cum infidelibus? N. D.
VII. An Legati sancti & inviolabiles? Aff. D.

Ingenio, moribus & literaturâ conspicuo Iuveni.

D. AXELIO ANDREÆ KEMP-
PIO B O T H N I E N S I, exercitij gratia
in Philosophiâ publicè disputanti, infucato
affectu sic applausi

Gratulor AXELI, musis suavissime KEMP-
PIO Et tibi sincero gratulor ex animo:

Eximias genij dotes quibus usq. probaris;

Elloquio suavi moribus atq. bonis.

Perge ita! Non dubium tua quin sic omnis ab omni

Cordate maneat vita probata. Vale.

L. m. q. quamvis ocyssimè

MICHAEL O. WEXIONIUS

P. Prof. & Fac. Phil. p. t. Decan.